

skille håndværk og industri, som »traditionelt« er slået sammen. Desuden har jeg af ret indlysende grunde udskilt trafikerhervene fra immateriel virksomhed (ganske som man gør i dag). Især adskillelsen af håndværk og industri tillader jeg mig at betragte som en stor landvinding i forhold til gængs statistisk praksis. I forhold til mit emne forekommer der mig at være indlysende gode grunde til at benytte de muligheder, det originale materiale giver, fremfor her at lade sig binde af en firkantet statistisk inddeling.

Til slut giver Askgaard mig en glimrende lejlighed til at vende tilbage til udgangspunktet: definitionen af stationsbyerne. Da hun tidligere fejlagtigt har skudt mig en definition af byerne i skoene, må hun uvægerlig træde i sin fadæse her. Fuldstændigt løsrevet fra enhver sammenhæng dumper hun lige ned i mit afsnit om landbrugserhvervet. Her fristes hun så til nogle pinagtige konstateringer på basis af mere eller mindre tilfældige %-udsving for landbefolkningen i Vejen ved periodens begyndelse (1840–60). Min definition (ovf. s. 139) rokkes på ingen måde af disse tal, og som hun selv så rigtigt konstaterer, er virkeligheden sjældent så firkantet. Blot synd hun ikke forstår at drage konsekvensen af dette.

Helle Askgaard:

En kort kommentar til Niels Peter Stillings replik

Niels Peter Stillings replik giver mig kun anledning til få bemærkninger. Blandt hans mange udfald mod min tvivlsomme moral, indsigt og evner, skal jeg kun fastholde, at det er en svaghed, at undersøgelsen ikke medtager de fleste af »de vestjyske stationsbyer«. Det er måske lidt voldsomt at betegne dette synspunkt »ganske uvederhæftigt«. I øvrigt synes Stationsbyprojektet nu at være kommet på samme tanke, idet Stilling er blevet bedt om at udarbejde en statistisk undersøgelse over netop disse byer.

I forlængelse af det »uvederhæftige« er der

grund til at notere, at Stilling i sin replik kommer med en tilføjelse til sin bog. Han fremhæver, at folketallene for de 41 bydannelser, som han har føjet til den datidige officielle statistik, er baseret på et skøn over den senere statistik over bymæssige bebyggelser. I bogen hævder han s. 88, »at vurderingen af de 41 byers indbyggertal er foretaget på basis af gennemgang af de originale folketællingslister for de pågældende lokaliteter«. Endnu bedre ville det have været, hvis han rent ud havde skrevet, at halvdelen af disse tal er hentet fra de senere korrektioner fra Danmarks Statistik, hvis fagkyndighed forfatteren ellers igen og igen søger at latterliggøre.

Af kommentarerne fremgår desuden, at han mener, at W. Christallers teorier nærmer sig det barnagtige og forlængst er forladt af geografer. Denne opfattelse må helt stå for Stillings regning. Han fremhæver i stedet nu A. Pred og J. W. Forrester, hvor der i det mindste hos den sidste kan være megen inspiration at hente. De to forfattere optræder imidlertid ikke i bogens tekst, ej heller i litteraturlisten. Det er imidlertid ikke kun den manglende omtale, men forfatterens grupperinger og tolkninger, der afslører et gennemgående ukendskab og en manglende fortrolighed til nyere byteorier.

Ellers bringer Stillings kommentarer kun lidet nyt.

Arne Gammelgaard:

Tyske flygtninge i Danmark¹

Den 5. maj 1945 var der over en halv million tyskere i Danmark. Af dem tilhørte knap 200.000 den tyske besættelsehær. Henved 70.000 var sårede soldater, der i krigens sidste måneder med lazaretskibe var reddet over Østersøen fra Østfrontens helvede. Sammen med dem var i løbet af krigens sidste 100 dage på samme måde kommet til Danmark næsten 250.000 civile tyskere fra de østlige tyske landsdele Østpreussen, Vestpreussen og Pommern.

1. Henrik Havrehed. De tyske flygtninge i Danmark 1945–49. Odense Universitetsforlag. 1987. 368 s., ill. kr. 218,-.